

FOTO: IGNACE DEROO

Al van AOC Picodon gehoord?

Het is 8 september en rond 14 uur is het zo'n 28 °C. Een bus vol geïnteresseerden, hoofdzakelijk Tsjechen, komt aan bij de biologische melkgeitenhouderij van Gerard Bantoux in La Répara-Auriples, in de Franse Drôme-streek. Dankzij de biobeurs Tech-N-Bio mogen we dit bedrijf bezoeken. – IGNACE DEROO, BEROEPSWERKING –

We hebben er dan al een rit van zo'n 3 kwartier opzitten en konden in die tijd een gevarieerd landschap bewonderen. Zo kwamen we voorbij aan een partij maïs, die er ongewoon uitzag. Het bleek om een perceel voor zaadvermeerdering te gaan, daarom was het noodzakelijk om de mannelijke pluim van de planten af te maaien. Terug naar het biomelkgeitenbedrijf. Na onze aankomst, rijdt bedrijfsleider Gerard Bantoux het terrein op met de trekker. In een perceel tijm had hij net aan mechanische onkruidbestrijding gedaan. Ook dat is een onderdeel van dit bedrijf.

Franse Revolutie

Het bedrijf van goed 128 ha wordt gerund door 3 vennoten: Gerard, zijn broer en diens zoon. Daarnaast is er nog iemand halftijds in dienst in de kaasmakerij. De omschakeling van de percelen naar de biologische productie is nog niet voor 100% gerealiseerd. Zo'n 40 ha wordt nog gangbaar bewerkt. De productie van deze

gangbare percelen is niet bedoeld voor de geitenhouderij en kent een specifieke afzet buiten het biologische circuit.

Het bedrijf is in 1794, kort na de Franse Revolutie, in handen van de familie gekomen. Het bestaat naast de akkers en weiden uit een woonhuis, een opslagplaats voor granen, een werkplaats, een hangar voor de machines en het hooi, en een stal voor de geiten met aansluitend de hooi-droger. Deze droger is vrij nieuw. Gerard kreeg bij de aanschaf financiële steun van de regio en de Franse staat.

Van de totale bedrijfsoppervlakte wordt er zo'n 110 ha bewerkt. De overige percelen liggen braak. De stal biedt ruimte voor het houden van 200 melkgeiten.

Van granen tot oliehoudende gewassen

Het teeltplan bestaat hoofdzakelijk uit granen (61 ha, waarvan 41 ha bio of omschakeling en 20 ha in de gangbare teelt). Voor het voeren van de geiten teelt men

32 ha ruwvoeder op tijdelijk grasland. Aan de stal ligt een vaste weide van 2,86 ha waarin de dieren dagelijks lopen. Voorts teelt men op 12 ha eiwithoudende gewassen. Oliehoudende gewassen (8,8 ha), zaadproductie (6,5 ha) en de kruiden tijm en venkel (totaal 4,3 ha) vervolledigen het teeltplan.

De dierlijke tak van het bedrijf bestaat uit 190 melkgeiten, aangevuld met 40 jonge geiten voor de vervanging (20%) en 4 tot 5 bokken die voor het nageslacht moeten zorgen.

De melkgeiten

Om aan de normen van AOC Picodon (*Appellation d'Origine Contrôlée*) te kunnen voldoen, moeten de geiten van een regionaal ras zijn. Gerard gebruikt het ras Alpine. Deze dieren zijn hoofdzakelijk bruin en hebben een donkere aalstreep van kop tot staart. Enkele dieren zijn crèmekleurig. Op warme dagen voelen de geiten zich optimaal. Ze blinken dan ook. Dit is een duidelijk teken van welbehagen bij deze dieren. Dagelijks moeten de dieren binnen voor 2 melkbeurten. In de stal krijgen ze ook ruwvoeder en krachtvoeder.

De stal is opgebouwd uit een centrale voedergang van nauwelijks 1 m breed en 2 symmetrische potstallen (samen 460 m² groot). Elke potstal telt 105 voederplaatsen aan de voedergang. Met een eenvoudig systeem kan Gerard alle dieren aan het voederhekken vastzetten. Zo kan hij de dieren controleren en – indien nodig – individueel behandelen of uit de groep halen.

• kleinvee • biologisch

Bovenaan de stal lopen 2 zware metalen balken waarop een soort kraan heen en weer rijdt. Deze kraan is uitgerust met een grijper die gebruikt wordt voor het aanvoeren van stro en ruwvoeder, voor het verplaatsen van het ruwvoeder naar de droger en voor het uitmesten van de stal. Rond de potstal ligt een looppad van ongeveer 1 m breed voor het controleren van de dieren. Het klimaat in de stal is heel goed. Het is er niet te warm, zelfs niet als de buitentemperatuur erg hoog is. Dit komt onder meer doordat er een vals plafond werd gelegd, waardoor de warme lucht net onder het dak kan afgevoerd worden via de open nok.

Om te kunnen voldoen aan de normen van AOC Picodon, mag het voeder van de dieren niet als voordroog bewaard worden, maar wel als hooi. Om tot een goed rendement van de ruwvoederproductie te komen, investeerde het bedrijf in een dure drooginstallatie. Deze sluit aan op de stal en maakt gebruik van de warme lucht die in de stal aanwezig is. Het dubbele plafond werd hiervoor speciaal geïnstalleerd.

Naast de grote stal is er een aparte stal voor de bokken en de jonge geiten. Deze zullen pas in de groep komen als ze voor het eerst gelammerd hebben. Ze zullen ook ingezet worden voor de melkproductie. We zien ook nog een stal met wat schapen en een andere open stal met vleesvarkens. De varkens moeten het 'afval' van het bedrijf verwerken.

Het rantsoen van de geiten is vooral gebaseerd op luzerne, esparcette en gerst. De melkgeiten krijgen 100% biologische voeders. Per geit wordt er jaarlijks 1000 kg ruwvoeder verbruikt en 216 kg krachtvoeder, dit komt overeen met 300 g per liter melk. De geitenlammeren krijgen tot 3 maanden poedermelk. Men raadt met klem af om de lammeren bij de geiten te laten zuigen, anders zouden ze besmet kunnen worden met de ziekte *gras genoux*, waarbij de knieën van de dieren opzwellen. Nadien worden ze gevoederd met hooi van de tweede snede van de esparcette.

Drogen van het ruwvoeder

Gerard geeft 2 belangrijke redenen waarom hij voor een drooginstallatie koos. AOC Picodon laat gebruik van voordroog niet toe en het volledig laten drogen van het ruwvoeder op het veld geeft te veel risico en verlies van productie. Hij teelt luzerne en hanenkam als ruwvoeder. Beide zijn vlinderbloemige gewassen en vragen een aangepaste winning. Van de luzerne kan tot 4 keer geoogst worden, esparcette geeft slechts 2 oogsten per jaar. Na het maaien met de maaikneuzer blijft het gewas nog 2 dagen op het veld om voor te drogen. Op dat ogenblik is het verlies aan blaadjes minimaal bij het bijeenharken en oprapen. Dan gaat alles in lagen in de droogin-

De recent gebouwde potstal voor de geiten biedt plaats aan 210 dieren. Ze kunnen allemaal aan het voederhek in de centrale voederdergang.

stallatie. De installatie kan om de 2 dagen bijgevuld worden met een laag van 60 à 70 cm dik. Door het telkens opnieuw opbrengen van een extra laag, worden de onderste lagen ingedrukt en kan er tot 25 maal een bijkomende laag opgebracht worden. Zo komt er een totale opslag die 7 m hoog is. De droger bestaat uit 3 compartimenten waarvan er 2 voorzien zijn van een zware ventilator. De derde ruimte wordt in het voorjaar gebruikt om de rest van het voorbije seizoen in over te brengen, als de nieuwe oogst eraan komt. De 2 ruimtes met ventilator kunnen normaal de productie van het bedrijf volledig droog blazen. De ventilatoren trekken de warme lucht uit de stal aan en blazen die onderaan door de hoop ruwvoeder die op een lattenrooster ligt. De kracht van deze ventilatoren is groot genoeg om toch door de laag van 7 m kunnen blazen. Het is een mooi staaltje van techniek en benutting van de energie die op het bedrijf gratis aanwezig is.

Varkens en schapen

Iedere dag krijgen de melkgeiten vers ruwvoeder. De kieskeurigheid van geiten is alom gekend en dus blijft er ook hier altijd wel wat liggen. Dit wordt elke dag verwijderd en vervolgens aan de schapen gegeven. Gerard kan zo een twintigtal vleeschapen afmesten.

Tijdens het verwerken van de melk tot kaas komt er melkwei vrij. Dit heeft nog een zekere voedingswaarde en wordt ingezet voor de opfok van enkele vleesvarkens. De varkens die we te zien kregen, waren flink uit de kluiten gewassen exemplaren.

Ontwikkeling van het bedrijf

Tot 1986 was Gerards bedrijf een melkveebedrijf dat uitgbaat werd door vader en zoon Bantoux. Daarna stapte men over op het houden van melkgeiten en

nam de broer van Georges de plek van de vader in. Toen werd er al nagedacht over een omschakeling naar de biologische productie. De schrik voor het onkruid en de bemesting maakten dat er niet werd omgeschakeld. De stap werd opnieuw overwogen na een degelijk advies vanuit de Landbouwkamer. In 1998 werd er dan toch gestart met de omschakeling van de gronden. Twee jaar later schakelden ook de geiten om. De omschakeling leverde ook wat steun op van de overheid, terwijl er weinig aan productie moest ingeboet worden bij de geiten (door het aanhouden van hetzelfde rantsoen). In 2007 werd de vennootschap uitgebreid met een derde vennoot die 35 ha extra gronden inbracht. Deze oppervlakte was niet biologisch en wordt voorlopig ook niet omgeschakeld naar de biologische productie.

Esparcette

Gerard zweert bij luzerne en esparcette (*Onobrychis viciifolia*) voor een goede voeding van zijn geiten. Beide zijn gewassen die goed tegen de droogte kunnen, zonder sterk in te boeten op productie. In Vlaanderen komen we maar af en toe luzerne tegen en esparcette zelfs helemaal niet. Gerard gaf ons wat uitleg bij de teelt van esparcette. Je zaait dit gewas het best in voor- of najaar (eventueel als onderzaai in zonnebloemen). De pH van de bodem mag niet lager zijn dan 7. Jaarlijks kan je maar 2 snedes oogsten, telkens als het gewas in volle bloei staat. Het maaien gebeurt best met een maaikneuzer. Nadat het gemaaide gewas 2 dagen in het veld kan drogen, haal je het binnen om verder te drogen of gebruik je het als voordroog. De opbrengst per hectare ligt niet hoger dan 4 à 5 ton. Na 3 jaar moet je de teelt inwerken en een ander gewas verbouwen. Na 4 tot 5 jaar kan je op hetzelfde perceel opnieuw esparcette verbouwen. Een

belangrijk voordeel is het hoge gehalte aan tanines. Deze zijn belangrijk – vooral in een biologische productie – voor het beperken van worminfecties. Zo hou je de dieren gezonden.

Droogzetten van de geiten

Alle geiten gaan in september en oktober bij de bok. Na 5 maanden dracht worden de lammeren geboren in januari en februari. Dan start het nieuwe melkseizoen. De melk die de geiten tijdens de eerste week na het lammeren geven, wordt niet gebruikt om kaas te maken. Nadien wordt de kaasmakerij terug opgestart. Na 10 maanden melkgift probeert men de geiten weer droog te zetten. Het graan wordt dan uit het rantsoen gehaald. Voor de meeste geiten is dit voldoende. Indien dit niet lukt, dan wordt ook het ruwvoeder weggenomen en worden enkel de geiten

bare melk af naar de kaasmakerij van de Drôme à Aouste. Men betaalt hiervoor 0,59 euro/l. De kaasjes worden thuis en op lokale markten verkocht aan een gemiddelde prijs van 1,35 euro per stuk.

Kaasmakerij

De kaasjes worden gemaakt volgens de regels van de AOC Picodon. Dit houdt onder meer in dat het voeder van de geiten uit de regio zelf moet komen en niet mag ingekuild worden. Daarnaast wordt ook de manier van kaas maken en de vorm bepaald.

Het maken van geitenkaas is een relatief kort proces. De verse kaasjes worden 's avonds al een eerste maal gekeerd om ervoor te zorgen dat ze geen platte kant hebben. De dag nadien worden ze gezouten en op roosters gelegd. Dan moeten ze 3 dagen drogen. Vervolgens gaan ze de

biocontrole op de gewassen, biocontrole op de kaasmakerij en controle op het eindproduct. Het zijn veel controles, misschien zelfs te veel. Maar toch heeft Gerard het ervoor over. Hij is blij met zijn keuze en wil graag op deze wijze zijn bedrijf verder uitbouwen, samen met zijn vennoten.

Tijm en venkel

Gerard houdt blijkbaar van afwisseling. Naast akkerbouw en melkgeiten houdt hij er ook nog een kruidentak op na. Zijn specialiteiten zijn tijm en venkel. Ze worden verkocht als droog product. Van de tijm worden de blaadjes gedroogd. De venkel moet eerst zaad produceren. Voor deze teelten heeft schafte Gerard de nodige machines aan en bouwde hij kennis op.

Zowel tijm als venkel zaait hij zelf. Hij toont ons de schijf uit zijn zaaimachine

Een technisch hoogstandje is de kraan die centraal in de nok van de stal heen en weer kan bewegen. Zo kan Gerard zonder plaatsverlies alle werkzaamheden uitvoeren.

In de stallen zie je deze gele potjes ophangen. Ze worden gevuld met een lokstof en Spinosaad, een product dat werkzaam is tegen insecten. Zo pakt Gerard de vliegen aan.

die nog niet droog zijn op stro gezet. Dit blijft zo tot ze volledig uit de melk gaan.

Melkproductie

Gerard heeft momenteel een stabiel producerende groep melkgeiten. Jaarlijks leveren ze hem elk 700 l melk op, goed voor een jaarproductie van 120.000 l. Het ras Alpine is niet direct een top in productie, maar Gerard zoekt hier ook niet echt naar. Hij houdt het graag bij een stevige geit die een grote gezondheid heeft en lang mee kan. Met een vervangingspercentage dat beperkt blijft tot 20% realiseert hij dit zeker.

Op het bedrijf maakt men van de 40.000 l melk zo'n 50.000 kaasjes. De overige 80.000 l zet men als gang-

kelder in om de noodzakelijke schimmel te ontwikkelen die mede de smaak zal vormen. Na 12 dagen zijn de kaasjes klaar.

Collega's die volgens de traditionele methode werken, laten de kaasjes 30 dagen drogen. Daarna worden ze opnieuw bevochtigd om een romige smaak te bekomen. Door de langere droogtijd krijgen deze kaasjes ook een extra sterke smaak.

Controle

De talrijke controles lopen als een rode draad door de bedrijfsvoering. Het gaat onder meer om controle op de hygiëne in de kaasmakerij door de overheid, controle op de AOC Picodon, controle op de gewassen voor het verkrijgen van EU-premies,

die ervoor moet zorgen dat er op regelmatige afstanden een zaadje afgelegd wordt. Na het zaaien is vooral de strijd tegen onkruid belangrijk. Hiervoor kocht hij meerdere machines aan. Zo beschikt hij over een brander en schoffels. Het resultaat mag er zijn.

Op de gangbare percelen wordt maïs en luzernezaad vermeerderd. Voor de maïs gebeurt dit voor de firma Valgrain, de luzerne is voor Laboulet. ■